

Obama stelt teleur

André Mommen

Of Barack Obama na de eerste termijn van zijn presidentschap er nog een tweede aan vast zal plakken, is problematisch. Na nog maar één jaar in het Witte Huis lijkt hij zo goed als al zijn krediet te hebben verspeeld. Van de euforie na zijn verpletterende overwinning is niets meer over. Hij lijkt tot niet veel meer in staat dan tot het houden van meeslepende toespraken. Hoe komt dat? Omdat hij niet opgewassen lijkt tegen de fenomenale tegenkrachten die hij zelf heeft opgeroepen en niet tijdig onschadelijk heeft gemaakt.

Het begon al met het eindelijk invoeren van een universele ziektekostenregeling. Voor alle Amerikanen. Dat is tot op heden niet gelukt. Alleen een verwaterd compromis bleek uiteindelijk haalbaar. En dan nog. De Amerikaanse middenklasse en allen die zich min of meer van een goede baan verzekerd weten, weigeren immers zich met hun berooide medeburgers solidair te verklaren. Vandaar dat verzet van niet alleen de Republikeinen in het Congres, maar ook van vele Democraten. De afrekening kwam al snel. Na het overlijden van Edward Kennedy ging zijn senaatszetel bij de erop volgende tussentijdse verkiezing naar een Republikein. Het Democratisch bolwerk in Massachusetts had hiermede tegen Obama gestemd. De Republikeinen hebben nu in de Senaat die ene stem teruggekregen waarmee ze alle Democratische voorstellen op de lange baan kunnen schuiven. Filibusteren heet dat. Wat zal er nu van de hervorming van de gezondheidszorg nog overblijven?

Tijdens zijn verkiezingscampagne had Obama niet alleen te maken met de hypotheekcrisis waardoor enkele miljoenen huizenbezitters het dak boven hun hoofd kwijtraakten. Maar ook met de ineenstorting van de financiële wereld. Hierdoor

Een kwestie van perceptie?

dreigde een crisis van het kapitalisme zelf. Met overheidskredieten op kosten van de belastingbetaler redde Obama wel de banken en een deel van de automobiellindustrie. Maar hij kon niet beletten dat vele mensen intussen hun huis én hun baan kwijt waren. Dat was een onprettig ontwaken. Doch de feiten zijn zoals ze nu eenmaal zijn. De Verenigde Staten hebben de laatste decennia boven hun stand geleefd. Doordat de dollar als internationaal betaalmiddel probleemloos naar het buitenland kon doorgeschoven worden, betaalde de hele wereld dus mee aan de Amerikaanse welvaart. In alle opzichten trouwens. Want niet alleen kon zo de privéconsumptie door middel van haast onbeperkte kredietverstrekking worden opgevoerd, maar ook de militaire uitgaven. Die tijd lijkt nu definitief voorbij te zijn.

Vandaag dreigt hierdoor een algehele monetaire chaos. Mocht de koers van de euro als gevolg van het uit de hand lopend overheidstekort in Zuid-Europa in elkaar klappen, dan zijn we terug naar af. En aanbeld bij een financiële en monetaire

ontwrichting die sterk lijkt op die van na 1929. Ineens blijkt dus het kapitalisme als systeem wél weer eindig te zijn.

Pas na een jaar aanmodderen besloot Obama om Wall Street toch fors aan te pakken. De bankiers bleken ondanks alle overheidssteun op de oude voet te willen doorgaan. Met het aan elkaar toekennen van riant bonussen en het ontwikkelen van nieuwe speculatieve producten en beurskoersmanipulaties. Dat Obama niet meteen de bijl heeft gehanteerd, duidt op zijn zwakke positie. De krachten die hem aan zijn verkiezing hebben geholpen, komen immers ook uit Wall Street. Daar vreesde men twee jaar geleden dat neocons van George Bush de internationale stabiliteit alleen maar ondergroeven in plaats van voor de broodnodige rust te zorgen. De financiers op Wall Street begonnen toen Obama te steunen, ook omdat die steeds meer de volksgunst leek te genieten. Niet voor niets heet Obama's minister van Financiën Timothy Geithner. Dat is iemand die als bankpresident van de New York Fed

medeverantwoordelijk is voor alles wat er voorheen op Wall Street fout is gegaan.

Obama is zich maar al te goed van dit probleem bewust. Hij wil nu de “gelooftwaardigheidskloof” met de bevolking dichten door het afkondigen van maatregelen die vooral de middenklassen moeten gerieven. Daarmee laat hij de grote massa van de arme sloebers die hem aan zijn mandaat hebben geholpen, in de steek. Zo wil hij de belastingen voor de werkende middenklassen verlagen. Door hun koopkracht te verhogen hoopt hij de consumptie van duurzame consumptiegoederen (vooral auto’s) en diensten (hamburgers) te verhogen ten einde de economie te stimuleren en de hypotheekmarkt te herstellen. Maar de prognoses zijn er inmiddels niet beter op geworden. Obama zal dit jaar, ondanks een voorspelde bescheiden economische groei, aankijken tegen een begrotingstekort van 1.350 miljard dollar, ofwel 9,2 procent van het Bruto Binnenlands Product (BBP). De verwachting is dat over tien jaar de overheid meer dan 700 miljard dollar rente over de totale staatsschuld zal moeten betalen. Deze aanzwellende staatsschuld hangt dus Obama als een strop om de nek. Daarom mag hij hopen dat China, zoals Japan ooit deed, onbeperkt Amerikaans schatkistpapier zal blijven kopen.

Voorts zal hij de werkende bevolking weer aan zich moeten binden door hogere economische groei cijfers én een daling van de werkloosheid. Obama hamert daarom nu vooral op werk en nog eens werk. Hoe hij die banengroei uit zijn hoge hoed zal kunnen toveren, is onduidelijk. Door het financieringstekort is hij verplicht om een stringent financieel beleid te kiezen.

Intussen heeft de “linkervleugel”, die zich tijdens zijn kiescampagne voor hem het vuur uit de sloffen heeft gelopen, hem al de rug toegekeerd. Obama heeft die achterban van etnische minderheden, steuntrekkers, jongeren en vrouwen van zich vervreemd. Hierdoor riskeert hij al snel dat de Democratische tycoons nu, na het verlies van de senaatszetel in Massachusetts, al uitkijken naar een alternatieve presidentskandidaat voor 2012. Zullen ze het wagen om op Hillary Clinton te wedden? Zij is immers de exponent van de “centristen” in de Democratische Partij. Dan zal het eindelijk

gedaan zijn met deze cerebrale moralist in het Witte Huis.

Intussen heeft Hillary Clinton op Buitenlandse Zaken Obama al finaal geklemmered. Zo verscheen zelfs Bill Clinton weer prominent in beeld om in Noord-Korea en in Haiti een “klus” op te knappen. Hillary zette haar president voor schut door in Honduras de staatsgreep tegen de democratisch verkozen president Zalaya te legitimeren. En intussen weet Obama dat hij de CIA ook al niet onder controle heeft.

In zijn buitenlands beleid is Obama een tandenloze president gebleken. Hij is een soort Jezus die zegt over de golven te kunnen lopen. Maar in werkelijkheid heeft hij niet eens een concreet begin gemaakt met het afhandelen van enkele brandende kwesties in het Midden-Oosten. Hij is er niet in geslaagd om de Israëlische regering te dwingen om mee te werken aan het ontstaan van een volwaardige Palestijnse staat. Afghanistan en Irak zijn twee etterbuilen gebleven. Zijn twee militaire bevelhebbers, Stanley McChrystal in Afghanistan, en opperbevelhebber David Petraeus, hebben daarom maar het heft in handen genomen om op termijn vredesonderhandelingen met de Taliban te starten. En Irak dan? Ook daar is de toestand er niet op verbeterd, terwijl Iran gewoon wil doorgaan met het maken van kernwapens.

Het verzwakte Amerikaanse imperialisme ziet met lede ogen hoe opkomende industriële grootmachten als Brazilië, India, Brazilië en Zuid-Afrika, samen met Rusland, een multipolaire wereld hebben doen ontstaan. De grootmachten zullen daarna wel hun militair potentieel opbouwen om het tot de tanden gewapende Amerikaanse imperium terug te dringen. Volgens de gangbare schattingen hebben de Verenigde Staten nog altijd de beschikking over 1.250.000 beroepsmilitairen in actieve dienst. Plus nog eens over 700.000 burgers in ondersteunende functies. Met daarbij een onbekend aantal vreemde huurlingen, folteraars, moordenaars en geheime agenten. Deze formidabele macht zit geconcentreerd in meer dan 800 basissen verspreid over de hele wereld. Dat dient allemaal om de veiligheid van de Verenigde Staten en de Amerikaanse burgers te verzekeren.

Intussen heeft Obama niet eens aanstalten gemaakt om deze militaire opbouw te verminderen. Integendeel zelfs. In Colombia wil hij de militaire aanwezigheid sterk uitbreiden. In Afghanistan worden vandaag nieuwe troepen ingevlogen. Rusland wil hij, net zoals Bush, omsingelen met een raketterschild. In de meeste Latijns-Amerikaanse landen gedragen zich de Amerikaanse diplomaten als proconsuls. Afrika is grotendeels aan zijn lot overgelaten, maar intussen wordt er tegen de Arabische regimes geïntrigeerd. Onder het mom dat er actief tegen het moslimterrorisme moet worden opgetreden. China wordt voortdurend geschoffeerd. De mensenrechten worden te pas en te onpas uit de diplomatieke valies gehaald om op vele plaatsen rebellenbewegingen te steunen, verkiezingen te vervalsen, wrede satrapen aan de macht te houden, en de eigen multinationals uit de wind te houden.

En dan blijft men uiteindelijk met de grote paradox zitten. Obama is immers in 2008 door het Amerikaanse volk gekozen om al deze problemen op te lossen. Kon hij dat nu maar. In dat geval zou hij de dankbaarheid van zijn volk kunnen oogsten en het respect van de hele wereld. Hij zou allicht zijn Nobelprijs voor de Vrede dan meteen dubbel en dwars hebben verdiend en de geschiedenis ingaan als de president die groter dan Abraham Lincoln en Franklin D. Roosevelt samen was. Nu riskeert hij te eindigen als de pias die zijn volk alleen maar een rad voor de ogen heeft gedraaid.